



LUNDS
UNIVERSITET

Samhällsvetenskapliga fakulteten
Sociologiska insitutionen
SOCK04

Kandidatuppsats
Vårterminen 2016

Engagemang och organisering

- *Om en lokal Rödakorskrets i ett postmodernt samhälle*

Linnea Hååg
2016-05-25

Sammanfattning

Namn: Linnea Hååg

Titel: Engagemang och organisering - *Om en lokal Rödakorskrets i ett postmodernt samhälle*

Kandidatuppsats, SOCK04, 15hp

Sociologiska institutionen, VT 16

Uppsatsen syfte är att undersöka hur en lokal Röda Korset krets kan organisera sig och samverka med andra organisationer i ett postmodernt samhälle samt undersöka hur de frivilliga i denna krets upplever sitt engagemang och vilken betydelse det har för dem i ett postmodernt samhälle. Studien är gjord med en kvalitativ forskningansats och empirin består av intervjuer med fyra frivilliga i kretsen samt kretsens policydokument och riktlinjer. Syftet har bakgrund i diskrepansen mellan postmodern sociologi, som menar att förutsättningarna för socialt arbete försvåras, och forskning om det svenska civilsamhället, som visar att det sociala frivilligarbetet ökar. Genom användandet av Göran Ahrne och Apostolis Papakostas organisationsteori studeras kretsen som en organisation i det sociala landskapet. Uppsatsen resultat presenteras efter följande teman: De frivilligas motiv till engagemang, Olika organisationers tröghet och att etablera sig i gläntor, Samverkan mellan olika organisationer samt Engagemang som motkraft till individualiseringen. Uppsatsens slutsatser är att de frivilliga engagerar sig av sociala och nyttobaserade anledningar och att deras engagemang i en trög organisation kan ses som ett sätt att finna trygghet i ett postmodernt samhälle. Vidare dras slutsatsen att kretsen som lokal socialt inriktad frivilligorganisation kan organisera sig som en relativt trög organisation, mellan tröga offentliga organisationer och nya ostabiliserade organisationer. Ytterligare slutsats som görs är att kretsen samverkar organiskt med andra organisationer, men att det kan uppstå obalans i samverkan när kretsen finansiering är extern.

Nyckelord: *Ideellt engagemang, civilsamhälle, organisering, postmodern, frivilligorganisation, frivilligarbete, ideell organisation, det sociala landskapet*

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	1
1.1 SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING.....	2
2. TIDIGARE FORSKNING	4
2.1 FORSKNING OM IDEELLT ENGAGEMANG I SVERIGE	4
2.2 FORSKNING OM DET SVENSKA CIVILSAMHÄLLET	4
2.3 FORSKNING OM DET OFFENTLIGAS RELATION TILL DET IDEELLA	5
3. TEORETISKT PERSPEKTIV	7
3.1 DET INDIVIDUALISERADE POSTMODERNA SAMHÄLLET	7
3.2 DET SOCIALA LANDSKAPET	7
4. METOD	9
4.1 METODOLOGISK ANSATS	10
4.2 GENERALISERBARHET	10
4.3 URVAL OCH AVGRÄNSNINGAR.....	10
4.4 INSAMLING AV EMPIRISKT MATERIAL.....	10
4.5 INTERVJUER	12
4.5 TOLKNING AV INSAMLAD DATA	13
4.6 ETISKA REFLEKTIONER.....	14
4.7 INTRESSEKONFLIKT OCH FÖRKUNSKAPER	9
4.8 FLYKTINGMOTTAGANDE SENSOMMAR OCH HÖST 2015.....	15
5. RESULTAT & ANALYS	16
5.1 DE FRIVILLIGAS MOTIV TILL ENGAGEMANG	16
5.2 OLIKA ORGANISATIONERS TRÖGHET OCH ATT ETABLERA SIG I GLÄNTOR.....	18
5.3 SAMVERKAN MELLAN OLIKA ORGANISATIONER.....	20
5.4 ENGAGEMANG SOM MOTKRAFT TILL INDIVIDUALISERINGEN.....	23
6. DISKUSSION	25
6.1 DE FRIVILLIGAS MOTIV TILL ENGAGEMANG	25
6.2 OLIKA ORGANISATIONERS TRÖGHET OCH ATT ETABLERA SIG I GLÄNTOR.....	25
6.3 SAMVERKAN MELLAN OLIKA ORGANISATIONER.....	26
6.4 ENGAGEMANG SOM MOTKRAFT TILL INDIVIDUALISERINGEN.....	27
6.5 AVSLUTNINGSVIS	28
REFERENSER	30
BILAGA 1 – INTERVJUGUIDE	33

1. Inledning

Civilsamhället tar allt större socialt ansvar för välfärden i det svenska postmoderna samhället, men trots detta beskriver modern sociologisk teori hur förutsättningarna för att bedriva socialt arbete och bilda kollektiv försämrats. Hur kommer detta sig och hur kan vi förstå hur civilsamhället i ett postmodernt samhälle organiserar sig?

De tre sektorer som det svenska samhället ofta beskrivs bestå av är: den statliga sektorn bestående av statliga organ och myndigheter, den privata sektorn bestående av vinstdrivna företag och organisationer samt den ideella sektorn bestående av organisationer och föreningar med ett allmännyttigt intresse. Idag är det mer vanligt att beskriva den ideella sektorn som civilsamhället (Ahrne, Boström & Forsell, 2004). Civilsamhället är en spretig sektor som består av olika organisationer med varierande storlek och syfte, men gemensamt för dem alla är att en stor del av deras arbete bedrivs av frivilligkrafter. Det är människor som utan, eller med ringa, ersättning som i hög grad driver organisationerna. Den del av civilsamhället där de ideella krafterna tycks öka mest är den del som ägnar sig åt socialt inriktat arbete (von Essen, Jegermalm & Svedberg, 2015). Forskning visar att engagemanget i det socialt inriktade frivilligarbetet har ökat under de senaste 20 åren (von Essen, Jegermalm & Svedberg, 2015).

Samtidigt som forskning inom området ideellt arbete visar på ett ökat engagemang inom socialt frivilligarbete, menar Zygmunt Baumans (2002) teori om det postmoderna samhället att förutsättningar för individen att påverka och bedriva socialt arbete försvåras, då den ökande individualiseringen leder till att vi får allt svårare att samarbeta med varandra och som ett kollektivt dela och ta ansvar över varandras sociala utsatthet.

Trots att förutsättningarna att ägna sig åt ideella sociala insatser enligt postmodern sociologi försämrats så är det alltså just denna del av den ideella sektorn som ökar mest i omfattning (von Essen, Jegermalm & Svedberg, 2015). För att förstå diskrepansen mellan den postmoderna sociologiska teorin och forskningen gällande socialt frivilligarbete är det relevant att studera hur lokala sociala frivilligorganisationer fungerar och hur dess frivilliga ser på organisationen och sitt engagemang. Med stöd av Göran Ahrne och Apostolis Papakostas (2014) organisationsteori kan vi förstå civilsamhällets komplexa organisering och dess samverkan med andra organisationer.

Röda Korset, som en av världens största humanitära organisationer, bedriver en mängd olika sociala verksamheter. Röda Korset ser behov och brister i samhället och anpassar sina verksamheter efter dessa för att fungera som ett extra skyddsnät vilket förklarar den stora variationen av verksamheter. Men Röda Korset ägnar sig också åt påverkansarbete genom att försöka påverka beslutsfattare till att förändra lagstiftning och arbetsätt (Svenska Röda Korset, 2016a). Röda Korsets arbete sker alltid inom ramen av organisationens grundprinciper: Humanitet, Opartiskhet, Neutralitet, Självständighet, Frivillighet, Enhet och Universalitet (Svenska Röda Korset, 2016c). Svenska Röda Korset är uppbyggd av lokala föreningar, så kallade kretsar, som verkar efter behoven i lokalsamhället de befinner sig i. Det finns omkring 1000 lokala kretsar i Sverige och de är av varierande storlek (Svenska Röda Korset, 2016e). I denna studie kommer en Röda Kors-krets att studeras då kretsen som organisation verkar inom civilsamhället som lokal socialt inriktad verksamhet och i hög grad är beroende av andra organisationer i dess närsamhälle.

1.1 Syfte och Frågeställning

För att fånga och förklara diskrepansen mellan postmodern sociologi, som ju menar att förutsättningarna för socialt arbete försämrats, och forskning som visar att det sociala frivilligarbetet faktiskt ökat under de senaste 20 åren krävs djupare förståelse i hur civilsamhället fungerar. Med utgångspunkt i tidigare forskning kring civilsamhällets och statens relation samt ur sociologisk organisations sociologi är min avsikt med denna studie att bidra till förståelsen av hur civilsamhället kan organisera sig i Baumans postmoderna samhälle. För att bidra till förståelsen kommer en lokal krets i Svenska Röda Korset att studeras genom intervjuer av kretsens frivilliga och kretsens policydokument och riktlinjer. Syftet med uppsatsen är att bidra till förståelsen av hur en lokal organisation kan fungera i ett postmodernt samhälle och hur dess organisering påverkar de frivilligas engagemang.

Genom att studera hur en lokal organisation kan fungera i ett postmodernt samhälle kan vi öka förståelsen av relationen mellan olika sektorer i samhället samt hur det lokala ideella engagemanget påverkas av hur det offentliga agerar. Den krets som studerats i denna studie är mycket aktiv i dess lokalsamhälle och är därför i hög utsträckning beroende av hur andra organisationer fungerar. Den lokala organisationens grund ligger i de människor som är medlemmar i organisationen, de frivilliga. Därför kan de frivilligas bild av hur organisationen fungerar och samverkar med andra organisationer bidra till förståelsen av hur en lokal frivilligorganisation fungerar och hur samverkan med andra organisationer kan se ut. Den

lokala kretsen och dess frivilliga är en aktiv del i samhällsprocessen och det är därmed intressant att studera de frivilligas perspektiv för att förstå hur civilsamhället organiserar sig i det postmoderna samhället.

Frågeställningarna som ämnas besvaras är:

- ❖ Hur kan kretsen, som en socialt inriktad frivilligorganisation, organisera sig och hur kan vi förstå dess samverkan med andra organisationer i ett postmodernt samhälle?
- ❖ Hur upplever de frivilliga i kretsen sitt engagemang och vilken betydelse har det för dem i ett postmodernt samhälle?

2. Tidigare forskning

I detta avsnitt presenteras tidigare forskning med relevans till uppsatsen. Först presenteras forskning om ideellt engagemang i Sverige, sedan följer presentation av forskning om det svenska civilsamhället, slutligen presenteras forskning om det offentligas relation till det ideella.

2.1 Forskning om ideellt engagemang i Sverige

För att förstå hur socialt inriktade frivilligorganisationer organiserar sig och samverkan med andra organisationer är det relevant att förstå varför människor väljer att arbeta ideellt, då frivilligorganisationer inte kan uppstå och arbeta utan människors engagemang. Johan von Essen, Magnus Jegermalm och Lars Svedberg redovisar i rapporten *Folk i rörelse- medborgerligt engagemang 1992-2014* fyra anledningar som särskilt viktiga till varför människor väljer att engagera sig ideellt. Dessa fyra anledningar är: för att bygga socialt kapital, för att vara en resurs till påverkan, att känna tillhörighet samt av förpliktelse. Människor som engagerar sig ideellt vill alltså befinna sig i ett socialt sammanhang, de vill känna att de bidrar till en förändring, de vill uppleva tillhörighet och de känner en förpliktelse till att engagera sig. Denna känsla av förpliktelse kan ha sin grund i yttre påverkan så som normer och gemensamma värdegrunder kring solidaritet och rättvisa (von Essen, Jegermalm & Svedberg 2015).

Att människor väljer att engagera sig i en viss organisation beror på viljan att bidra till den specifika organisationen och att göra nytta för andra människor. Att människor väljer att sedan stanna i en organisation är beroende av i hur hög mån människor upplever gemenskap i organisationen och i hur grad människor upplever att deras arbete gör nytta för någon annan (von Essen et al 2010).

2.2 Forskning om det svenska civilsamhället

För att förstå hur civilsamhället förhåller sig till andra organisationer krävs en grundläggande bild av hur det civila engagemanget i Sverige ser ut och hur det är organiserat. Det svenska civilsamhället består av dryga 200 000 ideella organisationer i varierande form (SCB, 2015) och i sektorn bedrivs årligen ideellt arbetstid motsvarande 400 000 heltidsarbeten (von Essen et al, 2010). Civilsamhället är alltså en stor sektor och även om det florerar en allmän bild av att det civila engagemanget minskar är det i själva verket en stabil sektor vars omfattning inom vissa områden till och med ökar i omfattning. Ett av de områden där de ideella

engagemanget har ökat är i det sociala området (von Essen, Jegermalm & Svedberg, 2015). Att den ideella sektorn i Sverige tycks ha varit stabil och har ökat sina socialt inriktade insatser kan bero på att välfärdsstaten succesivt har minskat i omfång (Wijkström, Einarsson & Larsson, 2004).

2.3 Forskning om det offentliga relation till det ideella

Att beskriva hur offentliga aktörer ser på civilsamhället och dess funktion främjar förståelsen för hur dessa båda aktörer samverkar med varandra. Karin Gavelin, Anders Kassman och Charlotte Engel menar i sin forskningskartläggning *Om idéburna organisationers särart & mervärde* (2010) att det är vanligt förekommande att den offentliga sektorn, såväl som den ideella sektorn, uttrycker positivitet kring civilsamhällets betydelse och verksamhet. De båda sektorerna är överens om att civilsamhället kan främja utvecklandet av socialt kapital hos medborgare och bidra till innovativa lösningar på samhällsutmaningar. Detta gemensamma förhållningssätt menar Hulthén och Wijkström i sin rapport *Särart och mervärde i den ideella sektorn – En studie av ledares syn på de idéburna organisationernas betydelse* (2006) bottnar i en föreställning om att den ideella sektorn har ett egenvärde och särart vilka bidrar till uppfattningen att det som produceras inom den ideella sektorn ger något annat än det som produceras inom den offentliga sektorn (Hulthén & Wijkström, 2006). Ahrne, Boström och Forsell beskriver i sitt kapitel *Meningen med föreningen* i boken: *Den organiserade frivilligheten* hur civilsamhället bidrar till social integration, ekonomisk tillväxt, politisk, demokratisk och kulturell utveckling (Ahrne, Boström & Forsell, 2004 s22-51).

Civilsamhällets egenvärde har fått ytterligare erkännande av den offentliga sektorn genom tillsättningen av utredningen *Palett för ett stärkt civilsamhälle* (2016) där uppdraget är att utreda hur statliga myndigheter kan och bör arbeta för att stärka civilsamhället. I utredningen beskrivs hur civilsamhället bidrar till och tar ett stort ansvar vad gäller sociala insatser. Särskilt lyfts civilsamhällets insats gällande flyktingmottagandet under sensommaren och hösten år 2015 som ett bra exempel på hur sociala frivilliginsatser kan bidra (SOU 2016:13). Vidare visar även beslutandet om samverkansmodellen Överenskommelsen år 2008 hur den offentliga sektorn bekräftar den ideella sektorn som en aktör i det sociala arbetet. Överenskommelsen är en samverkansmodell som syftar till att stärka de idéburna organisationerna inom det sociala området genom att underlätta samverkan mellan regering, Sveriges kommuner och landsting samt ideella organisationer (Överenskommelsen, 2008).

Med det offentliga tydliga erkännande i betänkande är det föga förvånande att de flesta frivilligorganisationer har kontakt eller samarbetar med statliga myndigheter och/eller marknadsaktiva organisationer. Denna kontakt eller samarbete är i många fall i form av ekonomiska bidrag (Ahrne, Boström & Forsell, 2004). Under åren 1992-2014 har en förändring skett i det offentliga ekonomiska bidrag till ideella organisationer. Från att tidigare varit i form av löpande organisationsstöd har alltmer finansiellt stöd blivit projekt och verksamhetsfinansierade. Denna utveckling har gett upphov till kritiken att civilsamhället gått ”från röst till service”. Begreppet pekar på att civilsamhället i allt högre utsträckning bedriver verksamheter och projekt som passar statens behov som ett sätt att finansiera sin organisation och att de då fungerar närmast som en ”service” till den offentliga sektorn. Möjligheten för den ideella sektorn att vara ett påverkansorgan, eller använda sin ”röst” blir också mindre då organisationerna är beroende av det offentliga bidrag (von Essen et al, 2010).

3. Teoretiskt perspektiv

I detta avsnitt presenteras uppsatsen teoretiska ramverk. Uppsatsens utgångspunkt är Zygmunt Baumans teori om det individualiserade samhället. För att tolka och analysera studiens empiri kommer Göran Ahrne och Apostolis Papakostas organisationsteori med terminologin om det sociala landskapet att användas.

3.1 Det individualiserade postmoderna samhället

Uppsatsen har sin utgångspunkt i Zygmunt Baumans (2002) teori om det postmoderna individualiserade samhället. Bauman beskriver samhället som de normer och värderingar som vi gemensamt kommit överens om. Vi har gemensamt skapat ett samhälle där marknadskrafter är drivande och där frihet är normen som eftersträvas. De institutioner som vi skapat för att lösa det moderna samhällets problem och utmaningar har gett oss nya problem i form av en flytande otrygghet. Otryggheten kännetecknas av bristande stabilitet och större rörlighet. Sammanhangen där vi kan rota oss blir färre som en konsekvens av ökade krav på flexibilitet. Vidare menar Bauman att det postmoderna samhället kännetecknas av en individualisering som kommit att bli omöjlig för oss människor att påverka. Bauman beskriver att individualismens oemotståndliga kraft påverkar vår moraliska guidning och möjlighet att bilda kollektiv för att lösa problem. Att vår moraliska guidning och förmåga att bilda kollektiv försvagats försämrar möjligheterna till socialt arbete (Bauman, 2002). Genom att förhålla sig till intervjupersonerna i studien som medlemmar i det postmoderna individualiserade samhället kan deras motiv och anledningar till engagemang förstås med en viss komplexitet. Hur kommer det sig att människor, i ett samhälle där otryggheten är rådande, väljer att engagera sig långsiktigt i en frivilligorganisation?

3.2 Det sociala landskapet

Göran Ahrne och Apostolis Papakostas (2014) teoretiska begrepp Det sociala landskapet syftar till att beskriva samhällsförändring som parallella processer där organisationer bildas och ombildas i relation till varandra. De menar att genom att undvika att beskriva samhällsförändring som en utveckling där det nya ersätter det gamla kan samhället ses som ett landskap där organisationer förhåller sig relationellt till varandra. Att samhället förändras betyder därför inte alltid att nya organisationer växer fram och ersätter de gamla utan snarare att det skapas nya konstellationer av relationer mellan redan befintliga organisationer.

Detta sätt att se samhällsprocesser möjliggör en förståelse av hur socialt inriktade frivilligorganisationer fungerar och samverkar med andra organisationer.

Vidare menar Ahrne och Papakostas att organisationer är tröga av sin natur. Att organisera sig är att skapa förutsättningar för en formell tillhörighet och kollektiva resurser. En organisation måste också för att fungera vara okänslig för att individer inom organisationen byts ut. Dessa förutsättningar kräver stabilitet och stabilitet genererar ett visst mått av tröghet. I det sociala landskapet kan fria utrymmen upptäckas, vad Ahrne och Papakostas valt att beskriva som gläntor i landskapet. I dessa gläntor finns inga sedan tidigare etablerade organiseringar, vilket möjliggör för nya organisationer att uppstå. I gläntor kan även redan existerande organisationer etablera sig genom omorganisering. Organisationens möjlighet att etablera sig i fria utrymmen är beroende av organisationens tröghet. En organisation med en relativ tröghet kan med mindre ansträngning omorganisera sig för att fylla ut gläntan. Men även om en organisation startar nya verksamheter för att etablera sig i gläntor så kommer deras kärnverksamhet vara den samma, det är alltså en förändring av organiseringen, men inte av organisationen i sig (Ahrne & Papakostas, 2014). Olika organisationers tröghet bidrar till förståelsen om hur socialt inriktat frivilligarbete förhåller sig till andra organisationer.

4. Metod

4.1 Intressekonflikt och förkunskaper

Det är viktigt att nämna att jag som uppsatsförfattare har en bakgrund som ideellt aktiv i såväl Röda Korset som i andra ideella organisationer. Jag är aktiv i den aktuella kretsen och jag har en etablerad relation som ”frivilligkollega” med de intervjupersoner som har intervjuats. När intervjuerna ägde rum hade jag varit aktivt i kretsen under ett drygt halvår och har därför tidigare träffat de frivilliga som intervjuats. Jag har arbetat tillsammans med de frivilliga som aktiv, men har ingen djupare relation till dem utanför vårt frivilligarbete. Detta kan påverka resultatet negativt då jag kan vara ”färgad” av min bakgrund samt kan ta viss kunskap förgivet. Ett antropologiskt begrepp som ämnar beskriva denna effekt är att forskaren ”goes native”, som tydliggör hur forskaren kan identifiera sig i så pass hög grad med de hen studerar att hen misslyckas med att förhålla sig vetenskapligt till fältet. Forskaren kan dock undvika att ”go native” genom att aktivt förhålla sig professionellt gentemot deltagarna i studien och att använda medvetenheten om problematiken som guidning i arbetet (Kvale & Brinkman, 2014). Medvetenheten om att min erfarenhet av ideellt arbete och min relation till intervjupersonerna kan påverka min uppsats negativt har under processens gång aktivt använts som ett verktyg. Min erfarenhet har därför snarare möjliggjort för mig att producera en fullgod uppsats då den bidragit till att jag kunnat få tillträde till fältet samt att jag tidigt har kunnat skapa en tillitsfull relation med intervjupersonerna.

Min bakgrund som ideellt aktiv kan givetvis också påverka studien negativ då jag kan anses ha en förkärlek till ideellt arbete. Det är rimligt att anta att jag som ideellt aktiv värnar om den ideella sektorn. Men då uppsatsen inte ämnar diskutera civilsamhällets vara eller icke utan hur engagemang kan organiseras i ett postmodernt samhälle, har denna konflikt kunnat undvikas. Att jag som ideellt aktiv värnar om civilsamhället berör därmed inte nödvändigtvis studiens resultat per se utan kan snarare bidra med en komplexitet i resonemanget då jag har upplevt olika former av ideellt engagemang och kan ha en djupare förståelse i vad det innebär att arbeta ideellt.

4.2 Metodologisk ansats

Studien är gjord med en kvalitativ forskningsansats och ämnar därmed att förstå fenomenet ur intervjupersonernas perspektiv (Kvale & Brinkmann, 2014). Denna ansats är vald utefter den valda frågeformuleringen som ämnar förstå hur frivilliga ser på och upplever sitt engagemang ur ett personligt såväl som ett samhälleligt perspektiv. För att skapa en djupare förståelse för hur organisationer fungerar och samverkar med andra organisationer är de frivilligas upplevelse en viktig del eftersom de är människorna som verkar i organisationen och påverkar organisationens arbete.

4.3 Generaliserbarhet

Med denna studies omfattning i åtanke är det inte rimligt att generalisera studiens resultat. Resultatet bör snarare ses som en fingervisning till ytterligare forskning i ämnet och som en möjlighet att utveckla forskning om ideellt engagemang. De teoretiska antaganden och de slutsatser som dras är kontextuella men kan med fördel användas till att utforma liknande studier (Bryman, 2011).

4.4 Insamling av empiriskt material

Studien är en intervjustudie där ideellt aktiva i en specifik Röda Kors-krets har blivit intervjuade. Det är sedan deras utsagor och tolkningen av dessa som ligger till grund för studiens resultat och analys. Utöver detta har även en del av Svenska Röda Korset såväl som kretsens egna policydokument använts som empiri. Policydokumenten har använts som ett komplement till intervjupersonernas utsagor med syftet att förstå hur kretsens organisering fungerar ”på papper”. De policydokument som har använts är Policy för kläder, textilier och andra gåvor till secondhandverksamheten samt kretsens lokala utsatthets- och kapacitetsstudie, dessa policydokument har hittats efter kontakt med kretsens personal. Policydokumenten har bidragit till en vidare förståelse för hur kretsen organiserar sig då de till stor del styr kretsens möjligheter att agera. Genom att använda såväl intervjuer och kretsens policydokument som empiriskt material kan en utförligare bild av kretsens organisering förmedlas.

4.5 Urval och avgränsningar

Frågeställningen som styr studien är tudelad. Dels handlar den om hur lokala socialt inriktade frivilligorganisationer fungerar och dess samverkan med andra organisationer. För att

besvara denna del av studien har en specifik krets inom Svenska Röda Korset studerats. De lokala kretsar som Svenska Röda Korset är uppbyggt av bedriver olika typer av verksamheter beroende av det lokala behovet i det samhälle där kretsen verkar. Röda Korset drivs av frivilliga och ägnar sig åt socialt inriktade verksamheter. Den krets som studeras är särskilt intressant med frågeställningen i åtanke, då den är mycket aktiv i det samhälle där den befinner sig samt samverkar i hög grad med andra organisationer. De bedriver ca 50 olika verksamheter av varierande karaktär och har under 2015 tillsammans gjort 43321 antal frivilligtimmar, vilket motsvarar dryga 21 heltidstjänster (Svenska Röda Korset, 2016b). Att studera just denna specifika krets är ett aktivt val då den är lämpad sig väl att studera med uppsatsens syfte i åtanke.

Den andra delen av frågeställningen berör hur de frivilliga själva ser på kretsens samverkan med olika organisationer och de frivilligas relation till detta. För att besvara denna del av frågeställningen har 4 ideella i kretsen intervjuats. Intervjupersonerna är i åldrarna 30-75. Spridningen i ålder är medveten då den speglar de olika åldrar som finns representerade i kretsen. Min ursprungtanke var att även studera huruvida skillnader som framkom i materialet kunde härledas till intervjupersonernas ålder. Men intervjupersonernas resonemang kring sitt engagemang och kretsens verksamheter skiljde sig inte väsentligt åt, vilket i sig är intressant, men det kommer inte diskuteras ytterligare då det inte är givet inom ramen för uppsatsens syfte.

Tre av intervjupersonerna är kvinnor och en av dem är man. Intervjupersonernas kön kommer inte vara omnämnt i redovisning av resultatet. Detta motiveras av intervjupersonernas möjlighet till anonymitet men också som ett sätt att inte diskutera eventuella könsskillnader. Skillnaden i ideellt engagemang mellan de olika könen är visserligen intressant och viktig att belysa, men ingår inte i denna studies syfte.

Samtliga respondenter är utvalda efter att jag under min aktiva period i kretsen kunnat identifiera dem som mycket aktiva "RödaKorsare". Intervjupersonerna är personer som själva beskriver sig som "RödaKorsare". De är personer som lägger ner mycket tid på sitt engagemang och som gärna ställer upp på uppgifter som ligger utanför deras frivilliguppdrag. Tre av intervjupersonerna är tillfrågade via mejl och en av dem är tillfrågad personligen. Ytterligare tre personer har blivit tillfrågade via mejl men har ej haft möjlighet att ställa upp för intervjuer. Om ett större antal intervjuer hade genomförts hade empirin blivit mer komplex. Empirins svaghet kan ses ligga i att det är ett litet antal intervjuer som genomförts, men då de intervjuer som ägde rum var mellan 45-75 minuter långa och erbjöd ett rikt material för mig att analysera är min bedömning att empirin är fullgod.

4.6 Intervjuer

Att etablera en tillitsfull relation till intervjupersonerna är viktigt i en intervjustudie då det möjliggör en trygg intervjusituation som i sin tur påverkar empirin positivt (Fangen, 2005). Då jag tidigare deltagit i den krets där intervjupersoner är aktiva har klimatet att hålla intervjuerna varit bra eftersom intervjupersonerna hade etablerat en tillitsfull relation med mig redan innan intervjun hölls. Det behöver dock inte nödvändigtvis vara så att för att jag upplevt en tillitsfull relation med intervjupersonerna att de själva upplevt vår relation som tillitsfull. Om fallet är sådant att de inte ansett mig vara en pålitlig person kan deras utsagor ha färgats av detta. Som intervjuare och ”forskare” har jag dock gjort bedömningen att mitt resultat varit av god karaktär och att detta speglar en ömsesidig tillitsfull relation.

Intervjuguiden har varit formulerad på ett öppet sätt och jag har undvikit att strikt förhålla mig till den för att kunna ställa följdfrågor och öppna upp för nya spår då intervjupersonen själva i hög grad fått möjlighet att styra vad de ville prata om (Fangen, 2005). Under intervjuerna har inte särskilt många frågor ställts utan intervjupersonerna har resonerat och berättat fritt i hög utsträckning. Att ha en öppen formulerad intervjuguide har gett ett fylligt resultat, som till viss del har varit svårtolkat. Det är fullt möjligt att om intervjuguiden hade utformats tydligare utefter den teori jag sedan valt att använda att empirin hade varit mer enklare att tolka och använda, men en alltför styrd intervju kan också leda till att nya teman och synvinklar hade kunnat missas då intervjupersonerna utsagor hade varit låsta till frågorna (Kvale & Brinkmann, 2014). Även om intervjuguiden varit av en öppen karaktär och få frågor har ställts, så har de frågor som ställts till viss del varit baserade på min valda teori och på tidigare forskning. Förståelsen av det postmoderna samhället har utformat frågorna på det viset att de handlat om hur intervjupersonerna egna reflektioner kring sina liv. Hur har de levt sina liv? Hur kommer det sig att de engagerar sig och varför har de stannat kvar i en och samma organisation under så många år? Förståelsen av hur intervjupersonerna levt sina liv kan i relation till sociologi om det postmoderna samhället bidra till diskussionen om deras engagemang i ett postmodernt samhälle.

För att fånga upp hur intervjupersonerna ser på organisationen och dess samverkan med andra organisationer har frågor utformats som kretsar kring deras engagemang i relation till andra organisationer samt hur de ser på sitt engagemang i ett samhällsperspektiv. För att förstå organisering i det postmoderna samhället har även i efterhand utvald teori om

organisationer används för att förstå materialet. Detta för att finna en djupare förståelse av intervjupersonernas utsagor.

Vidare har tidigare forskning kring civilsamhället i Sverige och dess samverkan med det offentliga legat till grund för två exempel under intervjun. Dessa exempel är: uttrycket från röst till service, vilket vill belysa hur civilsamhället gått från att vara en röst på så vis att det mobiliserat och påverkat beslutsfattare till att bli en service genom att bedriva verksamheter där myndigheter ser ett behov. Samt exemplet hämtat från Hans Nordéns bok: *Frivillighetens ansikte: Civilsamhällets problematiska framryckning i Norge och Sverige* (2009) där han beskriver hur kommunen i Västra Frölunda rekryterar volontärer till att göra ideellt arbete inom äldreården. Dessa volontärer är rekryterade och nyttjas av kommunen och är inte knutna till någon ideell organisation. Exempelen har formulerats och använts för att ge intervjupersonerna möjlighet att reflektera kring konkreta exempel, och tanken med att använda dessa två exempel har varit att ge intervjupersonerna ett vidare perspektiv på sitt engagemang. Jag har i slutet av intervjun berättat de två exemplen och sedan ombett intervjupersonerna att reflektera kring dem och återge sina tankar. Genom att förstå hur de ser på sitt eget engagemang och på dess konkreta exempel har intressanta tankar och reflektioner hos de frivilliga kring samverkan mellan olika sektorer uppkommit. Exempelen har dock introducerats mot slutet i intervjun för att undvika att exemplen skulle påverka intervjupersonerna och deras reflektioner under övriga intervjutiden.

Intervjupersonerna har själva valt plats och tid för genomförandet av intervjuerna. Detta för att säkerställa att intervjupersonerna skulle känna sig bekväma i den miljö där intervjuerna hölls. Intervjuerna var mellan 45-75 minuter långa och samtliga intervjuer spelades in för att sedan transkriberas.

4.7 Tolkning av insamlad data

Den data som är insamlad under en intervju bör inte alla gånger tolkas som att intervjupersonerna gör det de säger att de gör, utan snarare att det de säger är ett sätt för dem att presentera sig själva (Fangen, 2005). Eftersom jag varit aktiv i den aktuella kretsen har jag kunnat tolka intervjupersonernas utsagor i relation till hur jag har observerat att de agerat. Detta har gett mig en god uppfattning om på vilka olika sätt deras utsagor kan tolkas och det har därmed gett mig ett visst utrymme att tolka deras utsagor med en vidare komplexitet och reflektion. Men mitt deltagande i kretsen kan inte anses vara en forskningsobservation då mitt deltagande inte motiverats av insamling av empirisk data.

Intervjuerna har transkriberats och med stöd i tidigare forskning och det teoretiska ramverket har sedan ett antal teman identifierats. De teman som identifierats och som har använts för att strukturera presentationen av resultat och analys samt diskussionen är: De frivilligas motiv till engagemang, Olika organisationers tröghet och att etablera sig i gläntor, Samverkan mellan olika organisationer samt Engagemang som motkraft till individualiseringen.

4.8 Etiska reflektioner

Vetenskapsrådets fyra huvudkrav vad gäller forskningsetik är samtyckeskravet, informationskravet, konfidentialitetskravet, samt nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2002). Hur denna studie har förhållit sig till dessa krav diskuteras nedan.

Att ha intervjupersonernas samtycke att delta i studien är en grundförutsättning för att studien skall anses vara etisk riktig. Ett informerat samtycke ger intervjupersonerna makten att avgöra om det vill delta och till vilken grad de kan tänka sig att delta i studien (Kvale & Brinkmann, 2014). I enlighet med denna rekommendation har intervjupersonerna i förfrågan om att delta i studien blivit informerade om ämnet och det har tydliggjorts att deras intervjuer skall användas i en kandidatuppsats som skall publiceras på Lunds Universitets databas. Intervjupersonerna har också informerats om att deras uppgifter inte kommer användas i andra syften än till denna uppsats. Utöver detta har dessutom varje intervju inletts med samma information med tillägget att deras namn inte kommer användas i uppsatsen. Det har också informerats om att den aktuella kretsen inte kommer namnges och att i de fall där namn anges i citaten kommer det att vara fingerade namn. Vidare har intervjupersonerna blivit tillfrågade om det är okej att intervjuerna spelas in för att sedan transkriberas. Gällande anonymiteten har intervjupersonerna även informerats om att även om strävan varit att hålla intervjupersonerna anonyma är det inte möjligt att garantera fullkomlig anonymitet med tanke på att exempel som används eventuellt kan härledas till en specifik krets eller person (Kvale & Brinkmann, 2014).

Innan intervjuerna påbörjades informerades även deltagarna om möjligheten att avbryta sitt deltagande samt om möjligheten att höra av sig i efterhand om de skulle känna behov av att avbryta sitt deltagande eller korrigera sina utsagor på något sätt. Möjligheten för intervjupersonerna att korrigera sina utsagor skyddar deras rätt till privatliv men den kan också stå i strid till den vetenskapliga arbetsprocessen. Genom att erbjuda intervjupersonerna möjligheten att korrigera sina utsagor skulle det kunna uppstå en situation där deras utsagor

vore högst relevanta till studien men då inte skulle kunna användas på grund av intervjupersonernas önskan till korrigering (Kvale & Brinkmann, 2014). Det är dock i enlighet med vetenskapsrådets rekommendationer att tillåta intervjupersonerna att även i efterhand påverka deras deltagande i studien (Vetenskapsrådet, 2002). I denna studie är det ingen av intervjupersonerna som velat stryka eller förändra något i sina utsagor, därmed har inte någon problematisk situation gällande intervjupersonernas påverkan uppkommit.

Samtliga intervjupersoner har gett sitt fulla samtycke till att medverka i studien under tidigare nämnda förutsättningar och deras utsagor bedöms inte ha påverkats av förutsättningarna.

4.9 Flyktingmottagande sensommar och höst 2015

Denna uppsats primära syfte är inte att diskutera den beredskapsinsats som skedde under sensommar och höst år 2015, där den aktuella kretsen i hög grad samverkade med myndigheter och andra frivilligorganisationer gällande den ökade belastningen av flyktingmottagande i Sverige. Under intervjuerna blev det dock tydligt att insatsen var viktig för alla intervjupersoner då samtliga berörde den. När intervjupersonerna tog upp beredskapsinsatsen var det viktigt för mig att lyssna på vad de hade att säga utan att ytterligare leda intervjun djupare in i känslomässiga reflektioner kring insatsen. Det är dock tydligt att denna insats är ett exempel på hur den aktuella kretsen samverkat med myndigheter och i detta syfte är intervjupersonernas utsagor om insatsen relevant. Men eftersom insatsen också lämnat känslomässiga spår hos de frivilliga som deltog i den har jag inte gått djupare in i frågan för att undvika att hamna på alltför snirkliga och känsloladdade sidospår. Jag anser inte att resultatet har påverkats negativt av detta då vi kunnat hålla reflektionerna på ett praktiskt och strukturellt plan snarare än känslobaserat. Att jag själv deltog i insatsen har möjliggjort att i andra forum ventilera med intervjupersonerna om upplevelsen av beredskapsinsatsen vilket underlättat åtskillnaden av känslor och praktik under intervjuerna.

5. Resultat & analys

I detta avsnitt presenteras resultat och analys efter fyra teman. Dessa teman är: Att förstå ideellt engagemang, Olika organisationers tröghet och att etablera sig i gläntor, Samverkan mellan olika organisationer samt Engagemang som motkraft till individualiseringen.

5.1 De frivilligas motiv till engagemang

Under detta tema presenteras intervjupersonernas utsagor kring deras motiv till engagemang och varför de stannat kvar i kretsen. Att förstå varför intervjupersonerna är engagerade och varför de upprätthåller sitt engagemang är relevant till frågeställningen då det förklarar de frivilligas upplevelse av sitt engagemang och vad det innebär för dem. Vidare kommer intervjupersonernas motiv till engagemang diskuteras med hjälp av Baumans teori om det individualiserade samhället. Detta bidrar till en förståelse av vad de frivilligas engagemang innebär för dem som individer i ett postmodernt samhälle.

Avsnittet *tidigare forskning om ideellt engagemang i Sverige* presenterar fyra tydliga anledningar till att människor väljer att engagera sig ideellt. Dessa fyra anledningar är för att bygga socialt kapital, för att vara en resurs till påverkan, känna tillhörighet samt av förpliktelse. Alla dessa fyra anledningar går att finna i intervjupersonernas utsagor. Gemensamt för intervjupersonerna är att de lyfter det sociala sammanhanget som närmast avgörande för deras engagemang. De har också gemensamt att de vill påverka och göra skillnad. Förpliktelsemotivet lyfts särskilt tydligt av intervjupersonerna. De beskriver hur de måste göra något och att de är övertygade att om fler engagerade sig skulle det ske förändringar. En av intervjupersonerna reflekterar om varför hen sökte sig till Röda Korset:

”... att känna att jag inte, det här duger liksom inte riktigt på nåt sätt att inte göra någonting så jag ringde runt och fick tag i Röda Korset och Röda Korsets ungdomsförbund...”

Nedan reflekterar en annan av intervjupersonerna om varför hen valt att engagera sig:

”Men då kände jag bara liksom att till och med mina föräldrar är så trångsynta, de ser sin verklighet i aftonbladet liksom, okej de ser nyheterna på tv, men de läser ju expressen och aftonbladet och där är ju alltid så uppförstorat och förvrängt sådär. Så tänkte jag liksom, med Sverigedemokraterna och allt det här att jag måste ju göra någonting, liksom, jag, vad kan jag göra för själva samhället och liksom hjälpa till med integration, få lite mer förståelse mellan svenskar och invandrare och att vi kan försöka leva lite... tillsammans mer i samhället på nåt vis så då tänkte jag liksom att okej, vad kan man göra och då så gick jag väl in på Röda korsets hemsida tror jag...”

Med ett postmodernistiskt perspektiv är det intressant att intervjupersonerna känner att de ”måste göra något”. Att de känner att just *de* ”måste göra något” visar hur intervjupersonerna som individer tar på sig ansvaret att ”göra något” och att det är upp till dem själva att göra skillnad. Ytterligare ett citat som belyser just hur intervjupersonen tar ett individuellt ansvar är:

”... att jag tycker världen är så hemsk så kan man göra någonting så ska man ju göra det. Och jag gör det lilla jag kan. Så hoppas jag att det hjälper någon någonstans.”

Två skäl presenteras i avsnittet *tidigare forskning om ideellt engagemang i Sverige* till varför människor stannar kvar i en organisation. Dessa två skäl är gemenskapen och känslan av att göra nytta. Detta är något som också intervjupersonerna tar upp. En person beskriver hur hen alltid ”känt sig hemma i Röda Korset” och hen fortsätter och säger:

”Så det har absolut spelat in att vi har varit ett väldigt bra gäng. Så man har fått en positiv energi av det gänget...”

Citatet visar tydligt hur viktig den sociala gemenskapen är för intervjupersonen. En intervjuperson talar om att mötet med andra människor är en av de sakerna som motiverar och ytterligare en beskriver att:

”Man kan inte bara sitta själv liksom man måste ut och träffa människor och träffa nya människor liksom så det är också en del i det. Det sociala för mig är varför jag gör det.”

Nyttoperspektivet lyfts också av intervjupersonerna. Framförallt beskrivs hur givande det är att få bekräftelse och tacksamhet av andra människor. Bekräftelse och tacksamhet kan ses som ett sätt för de frivilliga att se nyttan i det de gör. Nedan reflekterar en av intervjupersonerna om varför hon engagerar sig:

”För det är ju grejen, vi mår ju gott av att göra ett frivilligarbete, jag mår ju jättegott. Det, så är det ju. Alltså jag trivs ju med att göra det för att jag mår bra av det, sen vad är det hos mig som gör att jag mår bra av det? Ja, att jag kan se skillnad hos någon annan...”

En annan intervjuperson beskriver hur hen känt att hen gjort nytta:

”... det var en som skrek från cykeln härom dag liksom bara: jag är så tacksam att ni hjälper mig med detta! Och gud, ni lägger tid på det här!”

Intervjupersonerna är engagerade därför att de vill känna en social tillhörighet och gemenskap. De vill göra skillnad och de känner ett individuellt ansvar att de ”göra något”. Att de valt att stanna kvar i organisationen är till stor del på grund av det sociala sammanhanget och

känslan av att göra nytta. Att förstå varför människor väljer att engagera sig ideellt i en organisation är relevant för att förstå vilka drivkrafter som finns bakom en ideell organisering. Detta eftersom drivkrafterna bakom ett ideellt engagemang kan vara olika de drivkrafter som finns bakom en organisering i den offentliga sektor och/eller den privata sektorn där den ekonomiska ersättningen är en viktig faktor (von Essen et al, 2010).

5.2 Olika organisationers tröghet och att etablera sig i gläntor

Under detta tema kommer intervjupersonernas upplevelse av kretsens organisatoriska tröghet att presenteras och diskuteras. Avsnittet diskuterar även kretsens tröghet med stöd i dess policydokument och grundtanke. Flyktningmottagandet hösten år 2015 lyfts som ett exempel på där kretsens relativa tröghet har gjort det möjligt för dem att såväl etablera sig i gläntor som att inte göra det.

Spektret av olika verksamheter intervjupersonerna har deltagit i inom Röda Korset är stort. De har bedrivit läxhjälp, första hjälpen-utbildningar, läger för personer med funktionsvariation, matlagningsträffar, sygrupper och cykelskolor bland andra. Att spektret med olika former av verksamheter eller organiseringar är stort beror på organisationens flexibilitet eller relativa tröghet i det sociala landskapet. Röda Korsets stabiliserade åtagande att stötta upp där behov finns möjliggör för organisationen att skapa nya etablering inom ramen av dess grundprinciper.

I kretsens Lokala utsatthets- och kapacitetsstudie för åren 2015-2017 (Svenska Röda Korset, 2014) framgår det tydligt att kretsen ser som sitt uppdrag att stötta upp den offentliga sektorn där det finns behov. Det framgår även att kretsens verksamheter kan utvecklas eller avvecklas i takt med att behoven förändras. Kretsens grunduppdrag är alltså att i det sociala landskapet organisera sig där det uppstår eller finns fria utrymmen, det vill säga gläntor, men även om kretsen förändrar sina verksamheter är deras kärnverksamhet den samma. Trögheten som kretsen innehar sitter i Röda Korsets grundprinciper. Organisationen kan inte göra vad som helst, även om den vill. En av intervjupersonerna redogör nedan sin erfarenhet av att identifiera ett behov och etablera en organisation om än småskalig:

”... så var det stökiga ungar och så där så jag tänkte jag måste ju göra någonting för dom som inte var, ja för dom som behövde något annat att göra. Så då så gjorde jag en ny grupp där också då ... men att då, det enda dom egentligen ville och som jag kunde locka dem med var att vi byggde flygplan, segelflygplan och så blandade vi in Röda Korset i det hela.”

Även om att bygga segelflygplan kan ses som en aktivitet långt från traditionell Röda Korset verksamhet så möjliggjordes för intervjupersonen att skapa en sådan grupp just tack vare organisationens relativa tröghet (Ahrne & Papakostas, 2014).

Ytterligare ett exempel på organisationens tröghet och möjlighet att etablera sig i fria utrymmen ser vi tydligt i exemplet med flyktingmottagande under sommaren och hösten år 2015. Här försköts ansvarsrollen i viss mån från statliga och kommunala myndigheter till civilsamhället. Olika organisationer kan hantera detta på olika sätt. Röda Korset visade prov på sin tröghet genom att först etablera en struktur för arbetet och var noga med att reflektera över sina gränser gällande vad de kunde och inte kunde göra (Svenska Röda Korset, 2016d). Till exempel krävdes det en omfattande diskussion angående kretsens möjlighet till att dela ut kläder till flyktingar eftersom Svenska Röda Korsets policy lyder: ”Svenska Röda Korset skänker kläder till enskilda endast vid särskilda tillfällen som kan beskrivas som akut- eller nödsituation” (Svenska Röda Korset, 2012). Denna diskussion är en indikation på organisationens tröghet och med den medföljde en fördröjning av organisering i det fria utrymmet. När myndigheter och Röda Korset dröjde med sin etablering inom vissa områden öppnade sig en glänta för andra nya organisationer som till exempel Refugees Welcome. Refugees Welcome bildades och organiserade sig för att fylla ut gläntan som uppstod när ingen av de existerande organisationerna hanterade klädutlämnning. Allt som tiden gick upprättades samverkan mellan Refugees Welcome och Röda Korset (Svenska Röda Korset, 2016d). Under hösten år 2015 förändrades det sociala landskapet gällande flyktingmottagande, men inte för att det gamla försvann och därmed lämnade plats åt något nytt utan för att relationen mellan organisationer förändrades och en ny organisation kunde ta plats i ett utrymme där de etablerade organisationerna inte hade förmågan att organisera sig tillräckligt snabbt.

En av intervjupersonerna reflekterar kring hur hen upplevt händelserna under hösten:

”... och jag tänker kanske på situationen man hade i höstas ... eh, som jag tycker var ovärdig där Röda Korset var på plats men var väldigt bakbunden av olika myndigheter och väldigt begränsat vad Röda Korset kunde göra och där tycker jag att det är viktigt att vi är en stark röst och faktiskt kan säga ifrån. Eh, och eh, trycka på ännu mera för att få till en förändring och eh, om inte samhällets statliga myndigheter kan leva upp till grundläggande mänskliga rättigheter och ett värdigt mottagande av eh, eh, medmänniskor så tycker jag att Röda Korset har ett ansvar att göra det ... ”

Att intervjupersonen upplevde att Röda Korset var bakbundet är, med organisationens tröghet i åtanke, inte förvånande. Röda Korsets tröghet är en del av organisationen. Den starka symbolen det Röda Korset, dess regler och dess policydokument är en del av organisationens

stabilitet men också därför dess tröghet. Refugees Welcome hade däremot andra förutsättningar som nyetablerad organisation då den inte hunnit organisera sig tillräckligt mycket för att uppnå samma kaliber av stabilitet.

Men kretsen som organisation är inte lika trög som en myndighet och kan därför starta upp verksamheter där behov uppstår, det är därför rimligt att anta en relativ tröghet. Kretsen kan organisera sig på nya sätt utan större inverkan på organisationens inre kärna, även om det måste ske inom deras fält. Men Röda Korset som organisation kan också identifiera en glänta i ett fält som egentligen tillhör någon annan organisation. Intervjupersonerna nämner bland andra läxhjälpverksamheterna som ett utrymme där kretsen identifierat ett behov och därför organiserat sig. Men skolgång är egentligen inom den offentliga sektorns fält och det är därför rimligt att anta att deras etablering i utrymmet efter en tid skulle resultera i att den offentliga sektorn också ser behovet och tar över verksamheten i sinom tid (Ahrne & Papakostas, 2014).

Hur organisationer kan samverka med varandra och omorganisera är till stor del beroende av organisationens volym av tröghet. Kretsen kan antas inneha en relativ tröghet då den verkar inom ramen av sina regler och policydokument som är av en relativt flexibel karaktär. Nya organisationer är mindre tröga, men har inte heller samma nivå av stabilitet. Genom att använda Ahrne och Papakostas begrepp tröghet kan vi förstå hur civilsamhället kan omorganisera sig. Att se hur olika organisationer kan samverka beroende av deras tröghet möjliggör en djupare förståelse av civilsamhällets komplexitet.

5.3 Samverkan mellan olika organisationer

I detta avsnitt kommer fruktbarheten i att se samhället i olika sektorer att diskuteras. Detta kommer att göras genom att redovisa intervjupersonernas upplevelse av kretsens organiska samverkan med olika organisationer. I avsnittet lyfts även en viss problematik kring hur denna samverkan går till. Kretsens läxhjälpverksamhet lyfts som exempel på där en obalans kan uppstå mellan det offentliga och det civila.

Samhället beskrivs som tidigare nämnts ofta bestå av tre sektorer, den offentliga, den civila och den privata. Att samhällets tre sektorer inte står skilda från varandra framgår tydligt när en studerar hur finansieringen av frivilligorganisationer ser ut. De flesta ideella föreningar samverkar med offentliga och/eller marknadsaktiva organisationer (Ahrne, Boström & Forsell, 2004). Intervjupersonerna ser tydliga fördelar med att olika organisationer inom olika sektorer samverkar med varandra. En intervjuperson berättar om hur hen ser på samhällsansvar:

”... alla måste hjälpas åt, det är inte bara staten utan alla, alla, alla, kyrkor och alla frivilligorganisationer och sånt.”

När intervjupersonerna resonerar kring hur kretsen samverkar med olika organisationer i de övriga sektorerna lyfts flera olika exempel. Det framgår också tydligt hur relationen mellan det offentliga och civilsamhället har förändrats under intervjupersonernas aktiva period. I citatet nedan beskriver en av intervjupersonerna hur hen upplevt samverkan mellan det offentliga och Röda Korset:

”... jag har ju varit hemvårssjukvårdare alltså sjukhussamarit, det var Röda Korset som hade dom uppdragen så jag har ju varit på ehm jag har ju varit på alltså många sådana utbildningar där man har liksom grundat för att ta hand om skadade i händelse av, där också frivilliga går in i alltså från civilsamhället men sen så planades det bort för det är många år sedan. Så planades det bort och man hade civilförsvaret ju så, men jag tror att människor måste känna att jag kan bidra och när man ser till nu vår senaste flykt eh krisen egentligen om man säger, alltså alla dessa människor som har tvingats igenom, på flykt över hav och allting när man ser alla de människor som engagerar sig där man spontant väljer att organisera sig och gå in i en organisation ...”

Intervjupersonens beskrivelse tydliggör hur samverkan mellan organisationen går i vågor. Organisationerna finns kvar, men deras relation förändras i takt med att förutsättningarna förändras. Denna utveckling går att förstå med hjälp av terminologin från Ahrne och Papakostas sociala landskap. Genom att se samhället som ett landskap där organisationer rotar sig och sedan växer åt olika håll tydliggörs processen av samverkan mellan olika organisationer som en organisk process snarare än en statisk relation (Ahrne & Papakostas, 2014). Detta förklarar att i samband med att den svenska välfärdsstaten minskar i omfattning så tar det civila samhället större ansvar gällande sociala insatser (Wijkström, Einarsson & Larsson, 2004). Att det offentliga tydligt markerar samverkan med policydokument likt Överenskommelsen samt utlåtande kring civilsamhällets egenvärde kan ytterligare tolkas som att den offentliga sektorn och den civila sektorn inte alls står särskilt långt ifrån varandra utan snarare växer eller drar sig tillbaka i gemensam samverkan och i relation till varandra. Men även om samverkan mellan olika organisationer är en organisk process så lyfter intervjupersonerna särskilt vikten av att civilsamhället inte tas förgivet. En intervjuperson reflekterar kring samverkan mellan det offentliga och civilsamhället:

”... det är väl väldigt bra att kunna tänka att ja men det sköter dom om, medan jag menar att nästan här inne så vill jag att man ska se civilsamhället som en resurs att det finns en kapacitet men man ska inte ta det för givet...”

Med bakgrund i att organisationer samverkar med varandra och kretsens målsättning att tillgodose behov som inte tillgodoses av någon annan aktör (Svenska Röda Korset, 2014), är

det återigen intressant att lyfta verksamheten läxhjälp som exempel på där samverkan kanske inte sker i symbios med andra organisationer. Kretsens målsättning är att täcka upp ett behov av läxhjälp men samtidigt faller denna verksamhet inom ramen för offentliga organisationer. En intervjuperson reflekterar över samverkan med det offentliga:

”... där vi ibland gör kanske saker där samhället, där staten eller kommunerna borde ha ett större ansvar men det är ju mycket så med Röda Korset att vi går in eh och, startar en verksamhet där vi ser att det finns ett behov i avvaktan på att någon annan ska ta över alltså eh, staten eller kommunerna men det jag kan se är att många verksamheter som vi har idag har ju varit igång i många många år. Kommer förmodligen vara igång i många många år till utan att dom kommer kunnas läggas över på staten eller kommunerna. Så det har jag funderat lite kring...”

I citatet ovan tydliggörs väntan på att någon annan organisation skall ta över specifika verksamheter. I intervjupersonernas reflektioner framgår en viss frustration över att resurser läggs på att bedriva verksamheter där de anser att det är det offentligas roll att organisera sig. Läxhjälpverksamheten finansieras till stor del av bidrag från Skolverket, en offentlig organisation (Skolverket, 2015). Verksamheten bedrivs alltså med statlig finansiering men ifrågasätts av intervjupersonerna om det är en lämplig verksamhet för kretsen att bedriva. En intervjuperson reflekterar kring läxhjälpverksamheten:

”Att man tänker till exempel i vissa sammanhang att eh jamen, jag hade en kluvenhet med läxhjälp till exempel där har jag en kluvenhet som jag kan förstå att det kan vara jätteskönt att någon annan kommer som jag inte måste relatera till i skolan, kommer och sitter och kan ge mig en annan infallsvinkel det kan jag tycka är jätteskönt MEN man, äh, samtidigt är det ett ansvar som till exempel skolan har. Alltså som dom har på sig, så där så där kan det bli lite, och där man inte riktigt tar tillvara på och ger möjlighet till utan bara förväntar sig att det ska ske.”

När en stor del av en verksamhets finansiering är externt lokaliserat kan en obalans uppstå i det sociala landskapet (Ahrne & Papakostas, 2014). Organisationen kan då omorganisera sig utefter bidragen och inte efter sin kärnverksamhet. Vilket kan ses som att kretsen i detta sammanhang fungerar som en ”service” till staten och glömmer bort sin möjlighet att påverka samhället, sin ”röst”.

Hur organisationer samverkar med varandra kan förstås med Ahrne & Papakostas teori om det sociala landskapet. Genom att se olika organiseringar som organiska processer som sker parallellt med varandra tydliggörs hur samverkan mellan ideell och offentlig sektor fungerar som en organisk process. I de fall där organisationer bedriver verksamhet under en lång period inom en annan organisations fält kan en obalans skapas i det sociala landskapet.

5.4 Engagemang som motkraft till individualiseringen

I detta avsnitt presenteras intervjupersonernas upplevelse av sitt engagemang och engagemangets betydelse. Deras engagemang i en trög organisation analyseras som ett sätt för intervjupersonerna att skapa trygghet i ett samhälle präglad av en flytande otrygghet.

”... grunden i all organisering är att skapa något fast i en föränderlig värld” (Ahrne & Papakostas, 2014, sid.67).

Intervjupersonerna har varit engagerade i Röda Korset under en längre period. Den som har varit engagerad kortast tid har varit aktiv i Röda Korset under 7 år och den med längst engagerad tid har varit aktiv under mer än 50 år. Intervjupersonerna har levt sina liv i ett postmodernt samhälle, de har haft otrygga anställningar, flera olika relationer och flyttat flera gånger under sina liv. Men när intervjupersonerna ombeds berätta om sig själva kretsar historien kring deras engagemang. Sedan de blivit medlemmar i organisationen har det spelat mindre roll vad de haft för sysselsättning eller var de har bott, de har ändå varit engagerade i Röda Korset. I samband med flyttar till olika länder och städer så har de aktivt sökt sig till närmaste Röda Korset organisation.

Organisationen är stabil i sin givna form då den syftar till att skapa en formell tillhörighet och förvalta eller ackumulera kollektiva resurser. I organisationer är individer utbytbara vilket möjliggjort för intervjupersonerna att träda in och ur olika Röda korset organisationer. Att intervjupersonernas reflektioner om sig själva kretsar kring deras engagemang kan givetvis bero på det givna ämnet som intervjuerna handlade om men det kan också tolkas som att deras engagemang är en stor del av deras liv och person. Engagemanget i organisationens tröghet kan ses som en motpol till individualiseringen, då organisationen med sin tröghet också skänker en viss trygghet. I ett postmodernt samhälle där allt är föränderligt blir ett sammanhang av tröghet också en trygghet (Bauman, 2002). En av intervjupersonerna resonerar om sin identitet som ”Rödakorsare”:

”Och jag kan inte riktigt sätta fingret på vad det är egentligen som gör en ”Rödakorsare” men eh, men att man har den där medmänskligheten och att man står upp för Röda Korsets grundvärderingar. Eh, men mer än det vet jag inte riktig, det är mycket möjligt att man känner så för andra organisationer också, är du med i Rädda Barnen så kanske du känner dig som en Räddabarnare eller så. Jag har alltid känt mig hemma, för, uppe på Röda Korsets huvudkontor så har jag alltid känt mig hemma liksom. Oavsett var jag har varit liksom.”

Att intervjupersonen resonerar om hur hen alltid känt sig hemma i organisationen kan tolkas som att hen alltid känt sig trygg i organisationen. Intervjupersonen lyfter i sitt resonemang Röda Korsets grundprinciper som en viktig del av varför hen känner sig som en "Rödakorsare". Grundprinciperna är en del av kretsens tröghet och att intervjupersonen lyfter dem i sin reflektion kring att vara "Rödakorsare" kan ses som en indikator på att trögheten faktiskt är en viktig del av intervjupersonens engagemang.

Organisering innehar av sin natur ett visst mån av tröghet. I det postmoderna samhället som kännetecknas av en flytande otrygghet kan ett medlemskap i en organisation ha en stabiliserande effekt. Därmed kan intervjupersonernas ideella engagemang i organisationen förstås som en motpol till individualiseringens kraft genom att fungera som en förankring i en form av tröghet. Denna förståelse tydliggör intervjupersonernas upplevelse av sitt engagemang och vad det innebär för dem i ett postmodernt samhälle.

6. Diskussion

I detta avsnitt ges en sammanfattande diskussion där frågeställningen ämnas besvaras med hjälp av de fyra teman som återfinns i resultat och analyskapitlet. I detta avsnitt presenteras också egna reflektioner och förslag till vidare forskning.

6.1 De frivilligas motiv till engagemang

Detta teman svarar främst på den andra delen av frågeställningen som berör de frivilligas upplevelse av sitt engagemang och vilken betydelse engagemanget har för dem i ett postmodernt samhälle. Men resultatet kan även i viss mån användas till att besvara den första delen av frågeställningen. En djupare kunskap kring varför människor väljer att engagera sig kan bidra till kretsens möjlighet att attrahera och behålla medlemmar då det hjälper dem att förstå vilken typ av organisation de frivilliga eftersträvar. Socialt inriktade frivilligorganisationer kan genom förståelsen av att de frivilliga understryker gemenskap och nytta som motivationer till engagemang, utforma organisationen utefter detta.

För att förstå betydelsen av de frivilligas engagemang i en socialt inriktad frivilligorganisation måste vi förstå varför de väljer att engagera sig och varför de upprätthåller sitt engagemang i en viss organisation. Resultatet visar att intervjupersonerna lägger stor vikt vid den sociala aspekten av sitt engagemang men att de också upplever en viss förpliktelse i sitt engagemang. I det postmoderna samhälle som Bauman beskriver är individualiseringen oemotståndlig. Att intervjupersonerna tar individuellt ansvar för samhällsutvecklingen kan tolkas som ett resultat av individualiseringens oemotståndliga kraft men att de samtidigt framhäver den sociala aspekten kan tolkas som att de trots allt motverkar individualiseringen genom att etablera ett kollektiv inom organisationen. Vi kan förstå de frivilligas engagemang som ett sätt att skapa ett socialt sammanhang men också som ett resultat av en ökad individualisering. Detta resultat är paradoxalt och för att utforska denna paradox kan med fördel en djupare studie av ideellt aktiva inom socialt inriktade organisationer göras.

6.2 Olika organisationers tröghet och att etablera sig i gläntor

Detta tema svarar till den första delen av frågeställningen som handlar om hur kretsen kan organisera sig och samverka med andra organisationer. Genom att studera kretsens policydokument framgår att deras grundtanke är att vara en flexibel organisation som kan stötta upp samhället vid behov. Men kretsen, med sina policydokument, kan inte vara hur flexibel

som helst då de ändå har riktlinjer kring vad de kan och inte kan arbeta med. Kretsen innehar alltså en relativ tröghet.

Genom att som ett exempel studera kretsen och dess insats vid flyktingmottagandet under sensommar och höst år 2015 tydliggörs kretsens relativa tröghet. Kretsen kunde stötta upp de offentliga organisationerna genom att starta upp nya verksamheter. En av intervjupersonerna upplevde under insatsen kretsen som bakbunden och det är inte så konstigt då de just genom sin organisering också innehar ett visst mått av tröghet. Kretsens relativa tröghet öppnade upp gläntor för andra organisationer att etablera sig inom och allt efter tiden gick upprättades samverkan mellan de olika organisationerna. Detta exempel tydliggör hur de olika organisationernas samverkan sker organiskt, det är alltså inte så att en organisation försvinner och nya tar vid utan de olika organisationerna utvecklas i förhållande till varandra.

Att förstå samhällsförändringar som organiska processer tydliggör hur kretsens organisation är direkt beroende av hur offentliga organisationer och andra aktörer agerar. Enligt resultatet kan styrkan i kretsens organisering i ett postmodernt samhälle antas vara just dess relativa tröghet. Kretsen kan fungera som en mellanorganisation mellan de tröga offentliga organisationerna och de nya ostabila organisationerna. Kretsen kan alltså förhålla sig som en organisation med en relativ tröghet och därmed vara en viktig del av ett postmodernt samhälle.

6.3 Samverkan mellan olika organisationer

Detta avsnitt berör de båda delarna av frågeställningen, det vill säga dels organiseringen av kretsen och de frivilligas upplevelse av sitt engagemang, då avsnittet berör dels hur olika organisationer samverkar med varandra och hur det i sin tur kan påverka de ideellas engagemang.

De olika organisationerna samverkar alltså organiskt med varandra. De omorganiserar sig för att möta nya behov eller för att lämna plats åt andra organisationer. Det är kanske inte alltid fruktbart att tänka om samhället som bestående av tre olika sektorer då organisationerna inom de olika sektorerna ofta är tätt sammanflätade och samverkar på olika sätt. Men samverkan mellan olika organisationer är inte alltid oproblematiskt. När kretsen samverkar med offentliga organisationer i utbyte av ekonomiska bidrag kan de skapa en obalans. Problematiken kan uppstå när kretsen utför arbete eller tillgodoser ett behov som någon annan aktör egentligen borde tillgodose och gör detta med ett visst mån av ekonomisk ersättning. Här hamnar kretsen grundverksamhet i kläm, för vad är då syftet egentligen? Är det att tillgodose ett behov och

fylla upp en glänta eller är det att erbjuda en service till det offentliga? Att det utgår ekonomiska ersättning behöver inte alltid vara ett problem utan kan också ses som ett erkännande för det arbete organisationen utför. Men om den egentliga ansvariga aktören skulle kunna ta över verksamheten, men väljer att inte göra det vad händer då med det sociala landskapet?

De frivilliga som deltagit i denna studie är överens om att samverka med det offentliga kan vara problematisk men att det är absolut nödvändigt. Men de är noga med att kretsen och civilsamhället i övrigt bör ses som en resurs, inte som en bekväm lösning. Intervjupersonernas uttrycker alltså oro över att kretsen bedriver verksamhet som inte är inom kretsens verksamhetsområde.

För att fånga denna oro och för att knyta an till terminologin om det sociala landskapet myntar jag här begreppet ”övervuxen”. Under min studie har det framkommit att de frivilliga anser att vissa verksamheter som kretsen bedriver i själva verket är det offentligas ansvar. När kretsen bedriver dessa verksamheter uttrycker de frivilliga en viss frustration och de frivilligas engagemang påverkas negativt. Det är min mening att med begreppet ”övervuxen” tydliggöra hur frivilligorganisationer kan ta på sig för mycket ansvar i väntan på att någon annan organisation skall ta över. Genom att ta på sig ansvar och bedriva verksamheter som kanske också ligger utanför ramen av organisationens grundtanke så riskerar den att bli övervuxen och tappa delar av sin relevans. När ett organisatoriskt träd växer sig alltför stort så riskeras tillslut att trädets grund, stammen, vissnar, då de nya grenarna kräver mer energi än de ger tillbaka. Om vi ser de frivilliga som trädets stam och de nya verksamheterna för nya grenar, så kan alltför många grenar urholka de frivilliga i grunden och därmed förlorar organisationen sin grund. Trädet, eller organisationen, är övervuxen och har nya grenar och etableringar, men grunden, stammen, är inte riktigt med, trädet, eller organisationen, bli därför vad jag vill kalla för ”övervuxen”. Intressant vore att vidare studera hur vanligt det är att just ideella organisationer, i all sin välmening, växer och etablerar sig på så många områden att organisationen tillslut glömt vad dess grundtanke var. Det vore även intressant att studera hur detta påverkar de frivilligas engagemang och inställning till organisationen.

6.4 Engagemang som motkraft till individualiseringen

Detta avsnitt svarar till den andra delen av frågeställningen som handlar om de frivilligas upplevelse av sitt engagemang och vilken betydelse det har för dem i ett postmodernt

samhälle. Då avsnittet ämnar beskriva vilken roll engagemanget i den relativt tröga ideella organisationen kan betyda för de frivilliga i ett postmodernt samhälle.

Organisering är av sin natur trög då den syftar till att skapa en formell tillhörighet och förvalta eller ackumulera kollektiva resurser. Organisationernas tröghet kan ses som en form av trygghet. I det postmoderna samhället, som ju Bauman menar kännetecknas av en flytande otrygghet, tycks det ideella engagemanget öka och framförallt inom det sociala fältet. Intervjupersonernas utsagor ger oss en vink om att de känner sig hemma och trygga i kretsen. Att söka sig till tryggheten i en organisation kan vara en reaktion till individualiseringen och den flytande otryggheten i ett postmodernt samhälle. Att det ideella engagemanget ökar i det sociala fältet kanske därför inte är så märkligt, då engagemanget innebär ett sammanhang av tröghet och trygghet. Förståelsen av organisationernas tröghet bidrar till en förståelse av vad engagemanget kan betyda för den frivillige. I ett samhälle där otryggheten är rådande gällande bostad, arbete och relationer är det mycket möjligt att organisationernas tröghet upplevs som en trygghet att landa i.

Att nya organisationer, likt Refugees Welcome, etablerar sig snabbt och i många fall försvinner igen utan att någonsin stabilisera sig kan peka på något spännande. Är det så att den flytande otryggheten också börjar påverka civilsamhällets organisering? Här finns säkerligen intressant forskning att utföra för att skapa en djupare förståelse för hur civilsamhället organiserar sig i det postmoderna samhället.

6.5 Avslutningsvis

Hur kan då kretsen organisera sig och hur kan vi förstå dess samverkan med andra organisationer i ett postmodernt samhälle? Genom att ha studerat kretsen som organisation via dess riktlinjer och policydokument samt genom kretsens frivilliga blir slutsatsen att kretsen kan organisera sig som en relativt trög organisation och att det också är där kretsens styrka ligger. Vi ser också att kretsens samverkan med andra organisationer är en viktig del i samhällsprocessen. Genom att förhålla sig till mer tröga och mindre tröga organisationer växer kretsens styrka som en mellanorganisation som kan stötta upp där det finns behov, men då inom organisationens ramar. Samverkan med olika organisationer måste dock ske med medvetenhet så att kretsens frivilliga inte känner att de ägnar sig åt en verksamhet som någon annan organisation borde bedriva.

Vidare visar studien att genom att tillhandahålla en organisation där sociala sammanhang främjas och där medlemmarna känner att de gör nytta kan kretsen rekrytera och behålla medlemmar. Genom denna studie är det möjligt att besvara hur de frivilliga i kretsen upplever sitt engagemang och vilket betydelse det har för dem i ett postmodernt samhälle. För de frivilliga är det sociala sammanhanget och förmågan att göra nytta viktig. Det är också möjligt att genom studien förstå hur deras engagemang kan ses som ett sätt att finna trygghet i ett samhälle som präglas av en flytande otrygghet. Genom att ta del av kretsens tröghet finner de frivilliga ett ”hemma” och därmed också trygghet.

Referenser

I alfabetisk ordning:

- Ahrne, Göran och Papakostas, Apostolis. 2014. *Organisationer, samhälle och globalisering*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur AB.
- Ahrne, Göran, Boström, Magnus & Forssell, Anders. 2004. *Meningen med föreningen*. I Boström, Magnus (red), Forssell, Anders, Jacobsson, Kerstin & Tamm Hallström, Kristina. 2004. *Den organiserade frivilligheten*. Lund: Liber AB. Sida 22-51
- Bauman, Zygmunt. 2002. *Det individualiserade samhället*. Daidalos AB: Göteborg
- Bryman, Alan. 2011. *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2. uppl. Malmö: Liber AB
- Fangen, Katrine. 2005. *Deltagande observation*. Malmö: Liber AB.
- Gavelin, Karin, Kassman, Anders & Engel, Charlotte. 2010. *Om idéburna organisationers särart & mervärde- En forskningskartläggning*. Ersta Sköndal högskola.
http://overenskommelsen.se/wp-content/uploads/2014/11/T1_web.pdf (Hämtad: 2016-04-22)
- Hultén, Pernilla & Wijkström, Filip. 2006. *Särart och mervärde i den ideella sektorn- En studie av ledares syn på de idéburna organisationernas betydelse*. Socialstyrelsen & Handelshögskolan i Stockholm.
https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/9632/2006-123-15_200612315.pdf (Hämtad: 2016-04-15)
- Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend. 2014. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 3. uppl. Lund: Studentlitteratur.
- Nordén, Hans. 2009. *Frivillighetens Ansikte- civilsamhällets problematiska framryckning i Norge och Sverige*. Möklinta: Gidlunds Förlag.
- SCB-Statistiska Centralbyrån. 2015. *Det civila samhället 2013 – satelliträkenskaper och undersökningar*.
http://www.scb.se/Statistik/Publikationer/NV0117_2013A01_BR_X105BR1501.pdf (Hämtad: 2016-04-11)

- Skolverket. 2016. <http://www.skolverket.se/skolutveckling/statsbidrag/grundskole-och-gymnasieutbildning/2.8944/laxhjalp-1.220304> (Visad 2016-05-16)
- SOU 2016:13. *Palett för ett stärkt civilsamhälle*.
http://www.regeringen.se/contentassets/907a5e554a23428f9aef3c2d7221a2de/palett-for-ett-starkt-civilsamhalle-sou-2016_13.pdf (Hämtad: 2016-05-09)
- Svenska Röda Korset. 2012. *Policy för kläder, textilier och andra gåvor till secondhandverksamheten*.
http://rednet.redcross.se/Documents/Var_forening/Styrdokument/Policy/KI%C3%A4dpolicyjuni2012.pdf (Hämtad: 2016-05-10)
- Svenska Röda Korset. 2014. *LUKS- Lokal utsatthets- och kapacitetsstudie för Malmöregionen 2015-2017*. Malmö
- Svenska Röda Korset. 2016a. <http://www.redcross.se/om-oss/sa-har-arbetar-vi/nationellt/> (Visad: 2016-04-25)
- Svenska Röda Korset. 2016b. Enligt mejlkorrespondens med Birgitta Billquist, vice ordförande, Malmöregionen av Svenska Röda Korset. 2016-04-24
- Svenska Röda Korset. 2016c. <http://www.redcross.se/om-oss2/vara-varderingar/> (Visad: 2016-05-16)
- Svenska Röda Korset. 2016d. <https://www.youtube.com/watch?v=0niv14-RGvg&feature=youtu.be> (Visad: 2016-05-16)
- Svenska Röda Korset. 2016e. <http://www.redcross.se/om-oss2/var-organisation/> (Visad: 2016-06-06)
- Vetenskapsrådet. 2002. *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> (Hämtad: 2016-05-09)
- von Essen, Johan, Jegermalm, Magnus & Svedberg, Lars. 2015. *Folk i rörelse – medborgerligt engagemang 1992-2014*. Ersta Sköndal högskola.
http://www.mucof.se/sites/default/files/folk_i_rorelse_-_medborgerligt_engagemang.pdf (Hämtad: 2016-04-11)
- von Essen, Johan (red), Lundåsen, Susanne, Svedberg Lars & Trädgårdh, Lars. 2010. *Det svenska civilsamhället - en introduktion*. Stockholm: Forum för Frivilligt Social Arbete.

Wijkström, Filip, Einarsson Stefan & Larsson, Ola. 2004. *Staten och det civila samhället- Idétraditioner och tankemodeller i den statliga bidragsgivningen till ideella organisationer.*

https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/10410/2004-123-26_200412326.pdf (Hämtad: 2016-05-16)

Överenskommelsen. 2008. <http://overenskommelsen.se/wp-content/uploads/2014/09/%C3%96verenskommelsen.pdf> (Hämtad: 2016-05-09)

Bilaga 1 - Intervjuguide

Samtycke

Information kring studiens syfte, användning av lämnade uppgifter, anonymitet, möjlighet att avbryta deltagandet samt möjlighet att i efterhand stryka uttalanden.

Berätta om dig själv:

- Uppväxt
- Familj
- Boende
- Personlighet
- Sysselsättning
- Engagemang i närmiljö under uppväxt

Ditt engagemang:

- Engagemang idag
- Roll/uppdrag
- Engagemang i andra organisationer
- Hur länge engagerad?

Varför engagemang?

- Varför Röda Korset?
- Hur ser du på olika uppdrag inom organisationen?
- Spontana tankar kring ideellt engagemang?

Samhällsaspekten:

- Spontana tankar om samhällsutveckling
- Samverkan med andra organisationer
- Exempel: ”från Röst till Service”

Det finns forskning som menar på att civilsamhället gått från att vara en röst som påverkat beslutsfattare till att bli en service till staten.

Har du några spontana tankar om det?

Håller du med eller inte?

Har du någon erfarenhet eller exempel?

- Exempel: "Västra Frölunda"

I Västra Frölunda har kommunen gått in och rekryterat frivilliga, som inte är knutna till någon organisation, som skall bedriva frivilligarbete inom äldreomsorgen i kommunen. De gör det där lilla extra, som att gå längre promenader, lägga upp hår osv.

Har du några spontana tankar om det?

Har du någon erfarenhet av något liknande?